

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน เป็นแหล่งระดมเงินฝากและให้เงินกู้ที่ใหญ่ที่สุดเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินประเภทอื่น ๆ เริ่มมีขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โดยการริเริ่มของชาวต่างประเทศและส่วนใหญ่เป็นสาขาจากต่างประเทศ มุ่งอำนวยความสะดวกในการส่งสินค้าออกและนำสินค้าเข้า แต่หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ธนาคารพาณิชย์ไทยก็เริ่มมีบทบาทมากขึ้น สามารถรวบรวมเงินฝาก เงินทุน และจัดสรรเงินให้กู้ได้มากมาย ระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่ธนาคารพาณิชย์เริ่มกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเงิน และมีพระราชบัญญัติควบคุมธนาคารพาณิชย์ขึ้นในปี พ.ศ. 2488 และ 2505

ธนาคารพาณิชย์ไทยเป็นระบบธนาคารสาขา (Branch Banking System) โดยตามแบบอย่างประเทศอังกฤษ คือ เป็นธนาคารที่ดำเนินกิจการอย่างกว้างขวาง มีที่ทำการมากกว่า 1 แห่ง โดยเปิดสาขาในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ และอาจมีสาขาในต่างประเทศด้วย ระบบธนาคารสาขามีผลดีในด้านการรวบรวมทุนได้มาก จึงปล่อยกู้ได้มาก ทั้งประหยัดค่าใช้จ่าย และมีการประหยัดขนาด (Economies of Scale) ด้วย แต่ผลเสียก็คือ จะมีการรวมตัวของทุนได้ง่าย เพราะผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ๆ จากที่อยู่ในส่วนกลางซึ่งสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ และอาจมีการระดมเงินฝากจากสาขาในท้องถิ่นเข้าสู่เมืองหลวงซึ่งสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ แทนที่จะปล่อยเงินทุนพัฒนาท้องถิ่นนั้น ๆ ระบบธนาคารสาขาจึงมีแนวโน้มไปในทางผูกขาด ไม่มีการแข่งขันอย่างสมบูรณ์อย่างแท้จริง เพราะอำนาจทางการเงินตกอยู่กับธนาคาร

เพียงไม่กี่แห่ง ถ้ามีการผูกขาดเกิดขึ้นในระบบธนาคารพาณิชย์ ก็จะมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะธนาคารพาณิชย์ดำเนินธุรกิจเกี่ยวข้องกับสาขาเศรษฐกิจทุกสาขา ทั้งภาคเศรษฐกิจจริง (Real Sector) อันได้แก่ ภาคครัวเรือน (Household Sector) ภาคธุรกิจ (Business Sector) ภาครัฐบาล (Government Sector) และภาคต่างประเทศ (Foreign Sector) กับภาคการเงิน (Financial Sector) อันได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย (Bank of Thailand) ธนาคารพาณิชย์ (Commercial Banks) ธนาคารออมสิน (Government Saving Bank) และสถาบันการเงินอื่น ๆ ดังนั้น การเคลื่อนไหวของธนาคารพาณิชย์ก็ย่อมมีส่วนทำให้สาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ ได้รับผลกระทบตามไปด้วย จึงเป็นที่น่าสนใจศึกษาถึงโครงสร้างตลาดของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยว่าเป็นอย่างไร มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของธนาคาร เช่น การกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งเปรียบเสมือนราคาเงินกู้ของธนาคารหรือไม่ และมีผลกระทบที่สำคัญอื่น ๆ ต่อระบบเศรษฐกิจอย่างไรบ้าง

1.2 ความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งมีปริมาณเงินฝากที่แตกต่างกันมาก ดังนั้นความสามารถในการให้เครดิตของธนาคารแต่ละแห่งก็จะแตกต่างกันไปด้วย ธนาคารพาณิชย์ใดที่มีแหล่งเงินทุน คือ เงินฝากของประชาชนสูงกว่าธนาคารอื่น ๆ แล้ว ก็จะทำให้อำนาจสำรองของธนาคารนั้นสูงในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และการพิจารณาใหญ่แก่ลูกค้าด้วย กล่าวอีกอย่างหนึ่ง คือ แหล่งเงินทุนสำหรับการให้กู้ยืมกระจุกตัวอยู่ในธนาคารพาณิชย์เพียงไม่กี่ธนาคาร ธนาคารเหล่านั้นย่อมมีอำนาจผูกขาดมาก ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจของชาติเป็นส่วนรวม เพราะประเทศเราซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนานั้น ย่อมมีความต้องการเงินทุนเพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ ทั้งในภาครัฐบาล และภาคเอกชนเป็นจำนวนมาก หากผูกขาด

แคลน หรือการใช้ทุนต้องเสียค่าใช้จ่ายในอัตราที่สูงแล้ว ย่อมทำให้การลงทุนประสบอุปสรรคและปัญหาอย่างมาก ควดยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์โครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ว่าเป็นอย่างไร การวิเคราะห์โครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ จะดูในด้านการกระจายขนาดของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยดูการกระจุกตัวของเงินฝากในธนาคารแต่ละแห่ง พิจารณาความสัมพันธ์ของการกระจุกตัวกับพฤติกรรมในการกำหนดอัตราราคอเบิกเงินใหญ่และช้อลคที่แท้จริงของธนาคาร จากกรวิเคราะห์นี้ ก็จะทำให้ทราบถึงผลกระทบที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ ซึ่งอาจเป็นแนวทางในการพิจารณาหามาตรการแก้ไขต่อไป

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างตลาดของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย โดยการคำนวณหาอัตราส่วนการกระจุกตัว (Concentration Ratio) ในแง่เงินฝากรวม (Total Deposits) ของธนาคารแต่ละแห่งต่อเงินฝากทั้งหมดของระบบธนาคารพาณิชย์ (เฉพาะของไทย) รวมทั้งดูการกระจายการกระจุกตัวในรูปของ Herfindahl Index ควดย และวิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของการกระจุกตัวของระบบธนาคารพาณิชย์ไทยในระยะเวลาที่ศึกษา ซึ่งจะมีทั้งปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

2. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย โดยการศึกษาความสัมพันธ์ของอัตราส่วนการกระจุกตัวกับอัตราราคอเบิกเงินใหญ่ (Interest Loan Rate) และการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของอัตราราคอเบิกเงินใหญ่ เพื่อพิสูจน์ว่าเป็นไปตามทฤษฎีหรือไม่ที่ว่า ธุรกิจที่มีอัตราส่วนการกระจุกตัวสูงแล้ว ราคาสินค้าของธุรกิจนั้นจะสูงตามไปควดย และราคาสินค้ามักจะเคลื่อนไหวไปในทางที่เพิ่มขึ้นเมื่อภาวะเศรษฐกิจขยายตัว แต่มักจะไม่เคลื่อนไหวในทางที่ลดลงเมื่อภาวะ

เศรษฐกิจหดตัว ดังนั้น ในกรณีของระบบธนาคารพาณิชย์ก็จะเป็นการพิสูจน์ว่า อัตราส่วนการกระจุกตัวของเงินฝากที่สูงหรือต่ำในธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งซึ่งคำนวณได้จากข้อ 1 นั้น มีความสัมพันธ์กับราคาของเงินใหญ่ คือ อัตราดอกเบี้ยเงินใหญ่อย่างไร และระดับอัตราดอกเบี้ยเงินใหญ่นั้นขึ้นลงหรือมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะเศรษฐกิจ

3. เพื่อศึกษาว่า โครงสร้างและพฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์ดังกล่าวข้างต้น จะมีผลกระทบต่อที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจอย่างไรในคานตาง ๆ ดังต่อไปนี้

- ก. ผลกระทบต่อการจัดสรรทรัพยากร (Resource Allocation)
- ข. ผลกระทบต่อความเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจ (Economic Growth)
- ค. ผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ (Economic Stability)

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาและวิเคราะห์จะพิจารณาเฉพาะธนาคารพาณิชย์ไทยเท่านั้น ส่วนสาขานาคารต่างประเทศ จะไม่ศึกษา เพราะข้อมูลมีไม่เพียงพอ และเพราะธนาคารสาขาท่างประเทศนั้นมีเงินฝากและเงินใหญ่เป็นจำนวนน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณเงินฝากและปริมาณเงินใหญ่ทั้งหมดของประเทศ การศึกษาจะแบ่งระยะเวลาศึกษาเป็นช่วง ๆ ช่วงละครึ่งปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 - 2520

1.5 วิธีที่จะดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้จะเลือกตัวแทนของธนาคารพาณิชย์ไทยมาศึกษาเพียง 8 ธนาคารที่มีข้อมูลค่อนข้างครบถ้วนที่สุดจากธนาคารทั้งหมด 16 แห่ง หนึ่งเนื่องจาก

ข้อมูลที่จะใช้หาอัตราดอกเบี้ยเงินใหญ่ที่แท้จริงเพิ่งเริ่มมีขึ้นในปี พ.ศ. 2515 ดังนั้น การศึกษาจึงจำเป็นต้องใช้ปีนี้เป็นปีเริ่มต้น เพื่อให้ได้ผลที่ถูกต้องและใกล้เคียงกับ ระยะเวลาปัจจุบันที่สุด ตัวเลขที่จะใช้ ได้จากงบการเงิน คือ งบดุล และงบกำไร ขาดทุนของแต่ละธนาคารพาณิชย์ การศึกษาแบ่งออกเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ศึกษาถึงโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยการคำนวณหาอัตราส่วนการกระจุกตัวของแต่ละธนาคารในแต่ละช่วงเวลา คือ ครึ่งปี เป็นระยะเวลา 6 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 - 2520 เพื่อดูว่า แต่ละธนาคารมีการกระจุกตัวของเงินฝากอย่างไร และมีการเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนการกระจุกตัวหรือไม่ในช่วง เวลาดังกล่าว การคำนวณหาอัตราส่วนการกระจุกตัวทำได้โดย

ก. คูเปอร์เซ็นต์ของเงินฝากรวมของแต่ละธนาคารพาณิชย์ต่อเงิน ฝากทั้งหมดของระบบธนาคาร (เฉพาะของไทย 16 แห่ง) ถ้าธนาคารเพียง 1 แห่ง มีส่วนแบ่งของเงินฝากสูง หรือธนาคารเพียง 2-3 แห่ง มีส่วนแบ่งของเงินฝากมากกว่า 50 % ของเงินฝากทั้งหมดแล้ว แสดงว่า ธนาคารนั้น หรือระบบธนาคารนั้นมีการกระจุกตัวสูง

ข. ใช้ Herfindahl Index (HI) โดยการนำเงินฝากรวม ของแต่ละธนาคารมาหาค่า HI เพื่อดูการกระจุกตัวของทั้งระบบธนาคารพาณิชย์ ไทยให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า มีการกระจุกตัวของเงินฝากเพิ่มขึ้นหรือลดลงประการใด นอกเหนือจากการดูเป็นรายธนาคาร

นอกจากการคำนวณหาอัตราส่วนการกระจุกตัวเพื่อชี้ให้เห็นถึงโครงสร้าง ตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทยแล้ว จะศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้าง ในทางที่ทำให้การกระจุกตัวยังคงเดิมอยู่หรือมีการเปลี่ยนแปลงไป อันจะมีทั้งปัจจัย ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

2. การวิเคราะห์พฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์ไทย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ก. การศึกษาความสัมพันธ์ของอัตราส่วนการกระจุกตัวกับอัตราดอกเบี้ยเงิน
ใหญ่ของแต่ละธนาคารที่คัดเลือกเป็นตัวแทน โดยการใช้ Simple Correlation Coef-
ficient การหาอัตราดอกเบี้ยเงินใหญ่ของแต่ละธนาคารนั้น จะใช้ตัวแทน (proxy)
ซึ่งได้จากการนำรายได้จากการใหญ่ และยอดของของแต่ละธนาคารมาหารด้วยจำนวนเงินใหญ่
และยอดของธนาคารนั้นในแต่ละงวดเวลา

ทั้งนี้โดยมีข้อสมมุติฐานว่า ธนาคารที่มีการกระจุกตัวสูง ก็ย่อมมีอัตราดอกเบี้ยเงินใหญ่สูงตามไปด้วย

ข. การศึกษาความสัมพันธ์ของอัตราส่วนการกระจุกตัวของธนาคาร กับการ
เปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยเงินใหญ่ ด้วยการใช้ Simple Correlation Coefficient
เช่นกัน

ทั้งนี้โดยมีข้อสมมุติฐานว่า ธนาคารที่มีการกระจุกตัวสูง การเปลี่ยนแปลงใน
อัตราดอกเบี้ยเงินใหญ่จะน้อยมาก หรือค่อนข้างคงที่ (rigid)

3. การวิเคราะห์ผลกระทบที่สำคัญอันเนื่องมาจากโครงสร้างตลาดในแง่การ
กระจุกตัวและความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างตลาดนั้น กับพฤติกรรมของระบบธนาคารพาณิชย์
ไทย ที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ แยกเป็น 3 กรณี คือ

ก. ผลกระทบต่อการจัดสรรทรัพยากร (Resource Allocation)
การวิเคราะห์จะดูว่า รูปแบบการจัดสรรทรัพยากรของระบบธนาคารพาณิชย์ คือสินเชื่อนั้น
เป็นอย่างไร เพราะการจัดสรรสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ให้แก่อุตสาหกรรมต่าง ๆ ก็ย่อมจะมี
ผลต่อการผลิตในกิจกรรมเหล่านั้น ซึ่งก็เท่ากับมีผลกระทบโดยทางอ้อมต่อการจัดสรรทรัพยากร
ที่มีจำกัดของระบบเศรษฐกิจ ไปยังการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ ด้วย

การวิเคราะห์ผลกระทบต่อการจัดสรรทรัพยากรจะพิจารณาเป็น 2 ประการคือ

1. การจัดสรรสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์แก่สาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ 11 สาขา
โดยจะใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาว่า ถ้าสาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ ใดได้รับการจัดสรรสินเชื่อจาก
ธนาคารพาณิชย์ในสัดส่วนเดียวกันหรือใกล้เคียงกันกับสัดส่วนที่สาขาเศรษฐกิจเหล่านั้นมีต่อผลิต
ภัณฑ์ประชาชาติทั้งหมด ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ซึ่งเรียกว่า Proportional Distribution
แล้ว น่าจะนับได้ว่าเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ ตามหลักประสิทธิภาพแบบสถิติ

(Static Efficiency) เพราะอย่างน้อยที่สุด ธนาคารพาณิชย์ก็ได้จัดสรรทรัพยากรให้แก่สาขาเศรษฐกิจเหล่านั้นตามสัดส่วนที่สาขาเศรษฐกิจเหล่านั้นมีส่วนในการก่อให้เกิดความเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์ประชาชาติทั้งหมดอยู่ จริงอยู่แม้ว่าการจัดสรรในลักษณะดังกล่าวข้างต้นจะมีได้เป็นการจัดสรรที่มีประสิทธิภาพตามหลักประสิทธิภาพแบบพลวัต (Dynamic Efficiency) ก็ตาม เพราะมิได้มีการคำนึงว่า สาขาเศรษฐกิจเหล่านั้นควรจะมีส่วนก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ประชาชาติในสัดส่วนที่มากน้อยต่างกันไปอย่างไรจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการมีการจำเริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงสุด แต่เนื่องจากข้อมูลที่จะใช้ในการวิเคราะห์หาคอนข้างจำกัด การวิเคราะห์ตามหลักประสิทธิภาพสถิต ก็น่าจะเพียงพอที่จะชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการจัดสรรทรัพยากรของธนาคารพาณิชย์เหมาะสมแล้วหรือไม่ประการใด

2. การจัดสรรสินเชื่อบริการพาณิชย์แก่ท้องถิ่นต่าง ๆ 4 ภาค คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคกลางรวมทั้งเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ การพิจารณาก็จะใช้หลักเกณฑ์ในทำนองเดียวกันกับข้อ 1. กล่าวคือ ถ้าภาคต่าง ๆ ใดได้รับการจัดสรรสินเชื่อบริการพาณิชย์ในสัดส่วนเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันกับสัดส่วนที่ภาคนั้น ๆ มีต่อผลิตภัณฑ์ประชาชาติทั้งหมด ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ก็น่าจะถือได้ว่าเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพตามหลักประสิทธิภาพสถิตเช่นกัน

ข. ผลกระทบต่อความเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจ (Economic Growth) โดยดูความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของภาคเศรษฐกิจจริง (Real Sector) และภาคการเงิน (Financial Sector) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ Shift and Share ซึ่งแยกการเติบโตของตัวแปรในระดับท้องถิ่นออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. Regional Share เป็นส่วนแบ่งของท้องถิ่น ซึ่งการเติบโตของตัวแปรในท้องถิ่นนั้นขึ้นอยู่กับอัตราการเติบโตของเขตเศรษฐกิจที่ใหญ่กว่า คือ ในระดับประเทศ

2. Proportionality Shift หรือ Industrial Mix Components เป็นส่วนเคลื่อนย้ายของภาคเศรษฐกิจ ซึ่งได้จากการเปรียบเทียบการเติบโตของตัวแปรของสาขาเศรษฐกิจหนึ่งในระดับประเทศ (ไม่ว่าจะเป็นภาคแท้จริงหรือภาคการเงิน) กับการเติบโตของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ หรือรายได้ประชาชาติของประเทศ

3. Differential Shift หรือ Locational Shift เป็นส่วนเคลื่อนย้ายของท้องถิ่น ซึ่งคำนวณได้จากความแตกต่างของการเติบโตของสาขาเศรษฐกิจหนึ่งในท้องถิ่นกับสาขานั้นในเขตเศรษฐกิจที่ใหญ่กว่า คือ ระดับประเทศ ซึ่งจะแสดงฐานะของท้องถิ่นนั้นที่แข่งขันกับท้องถิ่นอื่น ๆ ในการพัฒนาสาขาเศรษฐกิจนั้น ๆ

การวิเคราะห์หนักเพื่อการเติบโตของตัวแปรต่าง ๆ ในท้องถิ่นและโดยเฉพาะจะดูทิศทางการเคลื่อนไหวของภาคการเงินเปรียบเทียบกับภาคแท้จริงว่า เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ

ค. ผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ (Economic Stability) โดยจะดูเฉพาะช่วงที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศใช้นโยบายการเงิน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในช่วงเวลาดังกล่าว เสถียรภาพทางการเงินของประเทศไม่ค่อยดีนัก ในระหว่างช่วงระยะเวลาที่ศึกษา แบ่งได้เป็น 2 ระยะคือ ระหว่างปี พ.ศ. 2515-2517 เป็นช่วงภาวะเงินเฟ้อ และปี พ.ศ. 2517-2518 เป็นช่วงภาวะเงินฝืด การใช้นโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทย จะตรงกันข้ามกันในแต่ละภาวะ ดังนั้นการศึกษาถึงผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจจะเป็นการพิจารณาว่า ในช่วงที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศใช้มาตรการทางการเงินบางอย่างนั้น ธนาคารพาณิชย์ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการดังกล่าว เพื่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศหรือไม่ มาตรการทางการเงินที่จะนำมาพิจารณาก็มี 2 มาตรการ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงอัตราเงินสำรองตามกฎหมาย (Legal Reserve) จะศึกษาเงินสำรองส่วนเกิน (Excess Reserve) ที่ธนาคารพาณิชย์ดำรงไว้ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงด้วย เพื่อดูว่าธนาคารพาณิชย์ดำเนินการสอดคล้องตามนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทยหรือไม่

2. การเปลี่ยนแปลงอัตราธนาคาร (Bank Rate) จะศึกษาปริมาณเงินกู้จากธนาคารแห่งประเทศไทย และการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงอัตราธนาคาร รวมถึงปริมาณเงินกู้จากแหล่งอื่น ๆ ด้วย เพื่อการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์ว่า ตรงตามเป้าหมายของธนาคารแห่งประเทศไทยหรือไม่

1.6 การสำรวจการวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

วิทยานิพนธ์ของ สุทธิใจ นำนาค คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี 2517 เรื่อง การช่วยเหลือทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ศึกษาถึงบทบาทของธนาคารพาณิชย์กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 3 ฉบับ โดยอธิบายว่า ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนามากทั้งทางด้าน การระดมเงินทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ การให้เงินทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและการให้ความช่วยเหลือและรับผิดชอบต่อสังคม แต่อย่างไรก็ตามธนาคารพาณิชย์ควรเพิ่มบทบาทในการพัฒนาประเทศมากขึ้นกว่าเดิม และรัฐบาลควรเข้ามาช่วยแก้ปัญหา และร่วมมือกับธนาคารพาณิชย์อย่างจริงจัง จะนำมาซึ่งการบรรลุเป้าหมายของแผนได้ เพราะเท่าที่ผ่านมา ยังไม่ตรงเป้าหมายนัก

วิทยานิพนธ์ของ ปัญญา อุดมระติ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่อง การธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เป็นกรณีศึกษาการบริหารเงินทุนของธนาคารพาณิชย์ กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญของกิจการธนาคาร คือ ปัจจัยด้านการบริหาร (Management) ซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้าย (Ultimate Goal) เพื่อจะทำให้เงินทุน (Bank Fund) ของธนาคารที่มีอยู่จำกัดในแต่ละธนาคารเกิดประโยชน์มากที่สุด และได้ผลสรุปว่า ให้รัฐบาลเข้ามา มีบทบาทในการจัดสรร และแนะแนวทางที่ควรจะเป็นให้ธนาคารพาณิชย์บาง เพื่อให้การขยายเศรษฐกิจของธนาคารเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาประเทศ

วิทยานิพนธ์ของ คำรง สุนกุล คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี 2517 เรื่อง มาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทยในการพัฒนาสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ กล่าวถึงว่า ข้อกำหนดต่าง ๆ ของธนาคารแห่งประเทศไทย ต่อการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ในด้านการอำนวยสินเชื่อนั้น จำเป็นต้องมี เพราะสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจมาก ในการค้นคว้าได้โดยเฉพาะกรณีตัวเงินส่งออก ซึ่งการกำหนดอัตรารับช่วงซื้อจะทำให้มีผลต่อปริมาณสินค้าออกและเข้า แก้ปัญหาดุลการค้าได้ และได้เสนอให้ปรับปรุงมาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทยในด้านมุ่งส่งเสริม

เสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และก่อให้เกิดการจ้างงานอย่างทั่วถึง

วิทยานิพนธ์ของ สุพจน์ โรจนพิบูลย์สถิตย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปี 2519 เรื่อง Bank Competition in Thailand เป็นการวิจัยฉบับแรกที่ใช้อัตราส่วนการกระจุกตัว (Concentration Ratios) เป็นเครื่องมือวัดอัตราการแข่งขันกันของธนาคารพาณิชย์ โดยคัดเลือกเฉพาะธนาคารพาณิชย์ที่ใหญ่ที่สุด 5 แห่ง และวัดอัตราส่วนการกระจุกตัว 4 ด้านคือ ในแง่สินทรัพย์ ในระหว่างปี 2508 - 2519 เงินฝาก เงินใหญ่ และสินเชื่อ และด้านจำนวนสาขา ซึ่งปรากฏว่าอัตราส่วนการกระจุกตัวของ 5 ธนาคารนั้นประมาณ 65 เปอร์เซ็นต์ของทั้งระบบธนาคารเมื่อวัดโดยทุก ๆ ด้าน นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงของอัตราการกระจุกตัว ซึ่งการควบธนาคาร ความเจริญเติบโตภายใน ฯลฯ มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้กำหนดอัตราส่วนของการกระจุกตัว ซึ่งได้แก่ จำนวนสาขาและอัตราความเจริญของอุปสงค์ของตลาด และในช่วงสุดท้ายได้ศึกษาความสัมพันธ์ของอัตราการกระจุกตัวกับผลต่ออัตราดอกเบี้ยเงินใหญ่เฉลี่ยของทั้งระบบธนาคารพาณิชย์ด้วย

1.7 แนวความคิดและทฤษฎีที่จะนำมาใช้ในการวิจัย

จากทฤษฎีราคา (Price Theory) ราคาคือมูลค่าของการแลกเปลี่ยนนั่นเอง ส่วนตลาดก็แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ และตลาดผูกขาด โครงสร้างตลาดทั้งสามจะมีกลไกราคาไม่เหมือนกัน ในตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ราคาจะเป็นไปตามกลไกของตลาด คือ ราคาสินค้าจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทานในตลาด ผู้ขายหรือผู้ผลิตจึงไม่มีอิทธิพลในการตั้งราคาขาย ในตลาดแข่งขันไม่สมบูรณ์ ผู้ขายหรือผู้ผลิตมีอิทธิพลในการกำหนดราคาหรือ

เปลี่ยนแปลงอุปสงค์สินค้าใดบาง เพื่อที่จะเอาชนะคู่แข่งชั้น ส่วนในตลาดผูกขาดนั้น เนื่องจากมีผู้ขายสินค้าชนิดนั้น ๆ เพียงคนเดียว เพราะฉะนั้นผู้ผูกขาดจึงมีอิทธิพลในการที่จะกำหนดราคาและปริมาณการผลิตเอง เพราะปราศจากคู่แข่งชั้น ดังนั้นถ้าเราทราบโครงสร้างของตลาดของธุรกิจใดแล้ว ก็จะทำให้เราสามารถคาดคะเนถึงพฤติกรรมของธุรกิจนั้นทั้งในการตั้งราคาขาย ปริมาณการขาย และอัตราผลกำไรได้ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้จะมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในด้านการจัดสรรทรัพยากร การกระจายรายได้ ฯลฯ

การศึกษาวิจัยนี้ได้ประยุกต์ทฤษฎีราคามาใช้ทางด้านการธนาคาร โดยการวิเคราะห์โครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อจะคาดคะเนถึงพฤติกรรมในด้านการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และศึกษาถึงผลกระทบต่ออันเนื่องมาจากโครงสร้างตลาดและพฤติกรรมที่เป็นอยู่ควย

1.8 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ไทย
3. เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะนโยบายในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ อันเนื่องมาจากโครงสร้างตลาดของธนาคารพาณิชย์ เพื่อการวางแผนทางการเงินให้เกิดความสมดุลย์ในบทบาทของสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่จะมีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ไม่ให้มีปัญหาในการที่มีการกระจุกตัวมากเกินไป (Excess Concentration) รวมทั้งอาจเป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจปัญหาการขออนุญาตตั้งธนาคารพาณิชย์ใหม่ ๆ ใดบาง